

BILAG 2

Beskrivelse af ESMA's guidelines for investorbeskyttelse (egnethedstest)

European Securities and Markets Authority (ESMA)¹ offentliggjorde den 21. august 2012 retningslinjer om visse aspekter af egnethedskravene ifølge MiFID. Retningslinjerne trådte i kraft den 1. januar 2013 og er herefter indarbejdet i Finanstilsynets tilsynsvirksomhed.

Retningslinjerne præciserer anvendelsen af visse aspekter af de egnethedskrav, som følger af MiFID-reglerne, for at sikre en ensartet anvendelse af reglerne i EU.^{2,3} Retningslinjerne beskriver, hvilke foranstaltninger virksomheder bør have, og hvilke kundeelementer, de bør indhente, for at efterleve reglerne om egnethedstest i MiFID-reguleringen. Retningslinjerne gælder, når der ydes investeringsrådgivning og porteføljepleje for primært detailkunder. Retningslinjerne er ikke udtryk for absolutte forpligtelser. Derfor anvendes ordet "bør" ofte, mens ordet "skal" anvendes ved beskrivelsen af et MiFID-krav.

Der er i alt ni overordnede retningslinjer, som herunder er opsummeret i forkortet udgave.⁴

ESMA's ni retningslinjer

1. *Information til kunder om egnethedsvurderingen:* Virksomheder bør klart informere kunderne om, at formålet med egnethedstesten er at varetage kundens interesse. Denne retningslinje indebærer bl.a. at
 - Information om egnethedsvurderingen bør hjælpe kunden til at forstå formålet og tilskynde til at afgive nøjagtige og tilstrækkelige oplysninger. Virksomhederne bør træffe foranstaltninger til at sikre, at kunden forstår risici samt forholdet mellem risiko og afkast. Her bør virksomhederne overveje at bruge eksempler på størrelsen af potentielt tab afhængigt af risikostørrelsen, og vurdere kundens reaktion på scenarierne.
2. *Nødvendige ordninger for at forstå kunder og investeringer:* Virksomheder skal have metoder og procedurer, så de kan forstå væsentlige forhold om kunderne og karakteristika for de finansielle instrumenter, som udbydes. Dette indebærer bl.a., at
 - Virksomheder skal udforme, gennemføre og vedligeholde procedurer og værktøjer, som er nødvendige for at forstå væsentlige forhold og karakteristika, og som gør dem i stand til at indhente og vurdere de indhentede nødvendige oplysninger.
 - Nødvendige oplysninger er elementer, der kan påvirke f.eks. kundens finansielle situation eller investeringsmål, som fx kundens alder, civilstand, familiemæssige situation (f.eks. udsigt til nyt barn), beskæftigelsessituation (risiko for at miste job, tid til pensionsalder), behov for likviditet ved visse investeringer.

¹ ESMA er et uafhængigt EU-organ, der bidrager til at sikre stabilitet i EU's finansielle system ved at sikre værdipapirmarkedernes integritet, transparens, effektivitet og korrekte funktion samt forbedre beskyttelsen af investorerne.

² Formålet er at sikre en ensartet anvendelse af art.19, stk. 4, i MiFID og art. 35 og 37 i MiFID-gennemførelsesdirektivet.

³ Retningslinjerne gælder for investeringsvirksomheder (som defineret i artikel 4, stk. 1, pkt. 1) i MiFID-direktivet, herunder kreditinstitutter, der yder investeringservice samt administrationsvirksomheder for investeringsinstitutter (UCITS)

⁴ Retningslinjerne kan læses i deres fulde længde her:

http://www.finanstilsynet.dk/da/Nyhedscenter/Sektornyt/2012/~media/Nyhedscenter/2012/Retningslinjer387_2012.ashx

3. *Kvalifikationer hos ansatte i en investeringsvirksomhed:* virksomheder skal sørge for, at ansatte, der forestår egnethedstest, har den nødvendige viden og sagkundskab.
4. *Omfanget af oplysninger, der indhentes (proportionalitet):* Virksomhederne bør fastlægge, hvor mange kundeoplysninger, der skal indhentes alt efter hvilken ydelse, der ydes.

Virksomheder skal indhente "nødvendige oplysninger" om kundens viden og erfaring, finansielle situation og investeringsmål. Der kan være forskel på, hvor mange oplysninger der skal indhentes, og her bør virksomhederne bl.a. overveje:

- typen af finansielt instrument (kompleksitet og risikoniveau). Jo mere komplekst og/eller risikabelt, jo mere bør det overvejes at indsamle mere detaljeret information.⁵ Herved kan kundens evne til at forstå, og finansielt bære risiciene vurderes.⁶
- arten af den service de skal yde (fx investeringsrådgivning vs. Porteføljepleje)
- omfanget af ydet service (rådgivning af hele portefølje vs. lille del af portefølje)
- kundetype (er det fx en ældre/potentielt sårbar kunde)
- kundens behov og forhold (fx langsigtet mål vs. kortsigtet, sikker investering)

5. *Pålideligheden af kundeoplysninger:* virksomhederne bør træffe rimelige foranstaltninger til at sikre, at de indhenter pålidelige kundeoplysninger. Især bør virksomhederne:
 - ikke forlade sig for meget på kunders egen vurdering af viden, erfaring og situation
 - sørge for, at værktøjer er hensigtsmæssigt udformet (f.eks. at spørgsmål ikke er udformet på en måde, der fører kunden til en bestemt type investering)
 - træffe foranstaltninger til at sikre konsistens i kundeoplysningerne.

Denne retningslinje indebærer bl.a. at

- Kundens egen vurdering bør ledsages af objektive mål (fx mål for erfaring/ kendskab, faktuelle mål for finansiell situation, tal for størrelsen af kundens tabsvillighed)
- Det bør sikres, at IT-værktøjer (fx online-spørgeskemaer eller software til risikoprofilering), egner sig til formålet og giver tilfredsstillende resultater. F.eks. kan risikoprofileringsværktøj sikre sammenhæng i svarene ved at kontrollere for modsigelser.
- Virksomhederne bør se på de indhentede oplysninger som helhed og være opmærksomme på modsigelser (fx en kunde med ringe viden/erfaring og høj risikovillighed, eller en kunde med forsigtig risikoprofil og ambitiøse investeringsmål).

6. *Opdatering af kundeoplysninger:* Ved løbende kundeforhold, bør der være procedurer, der kan sikre tilstrækkelige og opdaterede kundeoplysninger og som definerer:
 - hvilke oplysninger, der skal opdateres, og hvor ofte. Hyppighed kan variere efter fx kundens risikoprofil (jo højere risikoprofil jo hyppigere opdatering). Visse begivenheder kan også udløse en opdateringsproces, fx når kunder når pensionsalderen.

⁵ Særligt for illikvide eller risikable finansielle instrumenter kan de "nødvendige oplysninger" f.eks. omfatte indtægtsoplysninger, oplysninger om kundens aktiver og hvor relevant, også oplysninger om, hvilke betingelser, vilkår, adgang, lån, garantier og andre begrænsninger, der eventuelt måtte være knyttet til ovenstående aktiver, kundens normale finansielle forpligtelser, (kundens debetbeløb, samlede gældsætning og andre periodiske forpligtelser osv.).

⁶ For at sikre, at kunderne forstår investeringsrisiko og potentielle tab, bør virksomheden så vidt muligt præsentere disse risici på en klar og forståelig måde og eventuelt bruge illustrative eksempler på tabets størrelse i tilfælde af, at investeringen går dårligt. En kundes evne til at acceptere tab kan understøttes ved at måle kundens evne til at klare tab.

- hvordan opdateringen skal ske, og hvad der skal ske, når der modtages supplerende/opdaterede oplysninger, eller når kunden undlader at afgive oplysninger.
7. *Kundeoplysninger for juridiske personer eller grupper:* Hvis en kunde er en juridisk person/gruppe, eller repræsenteres af en anden fysisk person, bør virksomheden henholde sig til gældende ret for at identificere, hvem der skal være genstand for egnethedstest.
8. *Nødvendige ordninger til at sikre en investerings egnethed:* investeringsvirksomheder bør indføre procedurer, der sikrer hensyntagen til:
- alle tilgængelige oplysninger om kunden, som vil være relevante ved egnethedsvurderingen, herunder kundens aktuelle investeringsportefølje (og aktivallokering)
 - alle væsentlige karakteristika ved de omhandlede investeringer, herunder relevante risici og eventuelle direkte eller indirekte omkostninger for kunden.

Denne retningslinje indebærer, at

- virksomheden bør sikre, at anvendte IT-værktøjer (fx modelporteføljer, aktivallokering, software eller et risikoprofileringsværktøj for potentielle investeringer) er anvendelige til formålet. Fx bør de tage hensyn til karakteristika for hver enkelt kunde eller finansielt instrument, og værktøjer, der klassificerer kunder eller finansielle instrumenter bredt, vil ikke egne sig til formålet.
 - virksomheden bør fastlægge politikker/procedurer, som bl.a. kan sikre,
 - at der tages hensyn til en passende grad af risikodiversificering
 - at kunden har en tilstrækkelig forståelse af forholdet mellem risiko og afkast
 - at kundens finansielle situation kan finansiere investeringen og bære eventuelt tab
 - at anbefalinger om illikvide produkter tager hensyn til kundens investeringshorisont.
9. *Registrering:* Investeringsvirksomheder bør som minimum:
- sikre korrekte og gennemskuelige registre og opbevaringsordning om egnethedsvurderingen, herunder eventuelt ydet rådgivning og foretagne investeringer (og -afviklinger)
 - sikre, at man via registeret kan spore mangler i egnethedstest (fx fejlsalg)
 - sørge for, at registrene er tilgængelige for de relevante personer og myndigheder
 - have processer, der kan begrænse eventuelle mangler i registreringen.